

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:
Pe an 18 cor. 1/2 an
9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 frc.
1/2 an 12 frc.,
1/4 an 6 frc.

Unirea

INSERTIUNI.

Un şir garmond:
odată 14 fil., a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce priveşte
foaia să se adreseze
la: Redacţiunea şi
administraţiunea
„Unirei” în Blaj

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marţi, Joia şi Sâmbătă.

„Unirea” — de zi.

— Articol din afară. —

Bogatul număr de Paşti al „Unirei” ne-a adus de sfintele sărbători o lectură frumoasă şi plăcută, dar ne-a adus, ce este mai mult, şi o idee de bună nădejde, că doară doară totuşi ne vom scutura şi noi, uniţii, din amorţea noastră tradiţională, şi ne vom hotărî la fapte de înviere. Înţeleg idea cuprinsă în scrisoarea fratelui în Hristos Iosif Popa: »Unirea ziar cotidian«.

Nu pot ascunde bucuria ce a deşteptat pe aici, prin centrul Câmpiei, cuvântul acesta deschis venit din Câmpia Bănăţului (dacă nu mă înşel).

Din prilejul sfintelor sărbători, ca şi altă dată, am avut ocazie a desbata cu mai mulţi fraţi preoţi, ba şi cu distinşi bărbaţi mireni, chestia aceasta, şi trebuie să relev, că în mod neobicinuit la noi, am căzut cu toţii de acord asupra acestei idei, care, pe cât am auzit, preocupă de un timp în mod intensiv pe mulţi fruntaşi ai bisericii noastre. Spun deci, ceea ce am de gând să spun, nu numai ca nişte vederi sau veleităţi personale, ci, îmi place a crede, ca nişte adevăruri cernute şi limpezi între mulţi oameni de ai noştri.

Nu e aceasta o chestiune pur bisericească, nici confesională, ci o chestiune culturală de importanţă. E vorba de a redă Blajului, istoricul centru şi focal al culturii româneşti din Ardeal, rolul ce i-se cade în forul vieţii noastre publice. De acest focal se leagă, cu legături vechi şi nouă, istorice şi etice, o lume întreagă de idei, cari pentru însuşi bunul mers al dezvoltării noastre, nu-i iertat să se nesocotească, fără a primejdui echilibrul normal al unei evoluţiuni culturale

sănătoase. După conducerea vieţii noastre publice de câte-va decenii se tot clatină din când în când, mutându-şi sediul dintr'un oraş într'altul, fără să-şi găsească locul, ar fi de a dreptul o păcătoasă lăsălnicie a mai suferi, ca Blajul, sediul istoric al aspiraţiunilor noastre juste, să fie bagatelizat sau desconsiderat cur totul. De aceea, abstrăgând chiar şi de consideraţiile pur bisericeşti, cari noue ni-s foarte scumpe, e o chestiune de mare necesitate, ca *Unirea*, ca reprezentanta firească a Blajului şi a bisericii române unite cu Roma, să devină ziar de zi.

De a dreptul vorbind acest rezultat l-am aşteptat noi, preoţii, dela conferenţa din Oradea-Mare, care dacă n'a pus la cale acest lucru, nu se poate lăuda cu yr'un rezultat pozitiv, pentru că idea unei noue reuniuni culturale cu caracter gr. catolic, nu mi-se pare o întărire a vieţii noastre publice, ci mai curând o slăbire; în orice caz ea n'ar limpezi, nici n'ar înviora starea destul de încurcată în care ne găsim cu toţii.

Am înţeles noi însă, că idea, ce ne preocupă acum, a avut straşnici sprijinitori şi în laudată conferenţă, care însemnează negreşit un pas mare în viaţa noastră publică, şi ne-a căzut bine, că deşi în principiu a învins, cu majoritate de voturi partea contrară acestei idei practice, de fapt totuşi de acolo se datează eşirea „Unirei” de 3-ori la săptămână.

Stadiul acesta însă nu poate fi decât de tranziţie. „Unirea” de trei ori nu face altceva, decât ne deşteaptă apetitul pentru „Unirea” zilnică. Dacă ea ne vine mai tot a doua zi, e firească dorinţa să ne vină în fiecare zi. Şi dacă *poate* să ne vină de 3 ori pe săptămână, întrebăm: de ce să nu *poată* veni de 6 ori pe săptămână, ca să fie

de fapt, nu numai în aparenţă, ziar?

— Aceasta ni-se pare nouă marea chestiune, dela care atârna deşteptarea şi înviorarea vieţii publice în sinul bisericii noastre, şi — mai mult! — chiar mersul bun, sănătos, şi bine echilibrat al vieţii noastre publice întregi. —

Resolvarea acestei chestiuni se poate face, după părerea noastră, cari ne-am ocupat cu ea, prin înfiinţarea unei *societăţi pe acţiuni*, cu un capital de cel puţin 200,000 cor.

Da! Două sute de mii de coroane! Să nu ne speriem, ci să calculăm, apoi vom găsi, că aceasta sumă e şi de *lipsă*, e şi cu *putinţă*.

Că e de lipsă, pentru a-i pune Unirei o bază reală şi largă, a-i instala eventual o tipografie proprie, fiind a Seminarului prea încărcată cu alte lucrări scolastice şi bisericeşti, — şi a-i da dela început o pornire de ziar modern, asta cred, că nu se mai contestă de nimenea. Că e oare cu *putinţă*? — vom vedea! Facem un mic calcul. Avem în biserica noastră cam peste 1500 preoţi, peste 100 protopopi sau administratori protopopeşti, apoi 28 canonici şi 4 Arhiepiscopi.

Să presupunem, minimalul, că subscrie fiecare preot câte o acţiune de 100 cor. plătită în 5 ori 10 rate, — face dela 1500 preoţi — 150,000 cor.

Subscrie fieştecare protopop câte 5 acţiuni de 100; dela 100 protopopi întră 50,000 cor.

Subscrie, de pildă fiecare canonic câte 10 acţiuni à 100 cor., adică 1000 cor.; dela 20 (minimalul) canonici întră 2000 cor.

Putem lua ca sigur 500—1000 acţiuni dela mireni noştri, între cari unii, cu frumoase averi ar subscrie 5—10 acţiuni; ar fi 50,000—100,000 coroane. — Ar fi subscribe astfel 2700—3200 acţiuni à 100 cor. Un

capital de 270—320.000 cor., fără a lua în socotință subscrierile bunilor noștri Archierei, cari de sigur ar acoperi lipsele, ce dintr'o pricină sau alta ar întreveni în calculul acesta.

Ori cum e clar că 200.000 cor. s'ar putea asigura ușor și în cazul cel mai pesimistic, și atâta ar fi destul pentru a porni odată ziarul de zi al Blajului nostru.

Prin faptul acesta s'ar ajunge două scopuri mari.

Întău toți preoții și mirenii frunțași ar abonă ziarul, fiind interesați, și ca *acționari*, și „Unirea“ și-ar asigura 2500—3000 abonați stabili dela început.

Aceștia la rândul lor ar influența în mod firesc, prin direcțiunea lor, directiva foaiei, ca să fie întru toate la culmea chemării.

Societatea pe acții înființată, având propria tipografie, ar putea să fie editura tuturor cărților și foilor bune (*o foaie poporală creștinească mai ales ne-ar trebui!*) și ar fi *sprijinitoarea*, și ce e mai mult *propagatoarea* scrierilor bune, în mijlocul poporului nostru, scop, ce se intenționează prin proiectata „Reuniune“. Numai cât scopul acesta s'ar putea realiza astfel prin societatea de acți, *mai sigur* și *mai curând*, decât prin „Reuniune“.

Iată la ce am dori, *să se rotească frații noștri*, ca din prile-

jul adunării „Asociațiunii“ să se poată ține și adunarea generală constituantă a noului institut: „Unirea“ editură de cărți și ziare, societate pe acții în Blaj.

Dela Câmp.

Limba de propunere în școlile noastre.

Cred, că ne va servi tuturoara de memento următorul caz:

În 22 Martie a. c. petreceam în Tract în afaceri oficioase, când subinspectorul reg. vine și vizitează școala din parohia mea. Îl cunosc de mult; e un rutean gr. cat. dar după principiile celor dela cârma țarei „gut gesinnt“. În alți ani, la susceperea protocolului despre vizitațiunea școlii, peste rubrica despre limba școlară de propunere trecea cam cu cuvintele „firește limba de propunere e cea română“. În anul acesta însă nefiind eu de față, zelosul subinspector a făcut mai multă vorbă despre limba de propunere în aceasta școală și bietul învățătorul meu cuprins bagsama de o prea mare „sfială“ în fața subinspectorului, nu l-a lămurit energic pe subinsp. cumcă limba acestei școli dela înființarea ei a fost și e cea română satisfăcând și articolului XXVII ex 1907, și cu aceasta subinspectorul s'a depărtat mângâiat, că ideile lui în privința aceasta s'ar putea intrupa, adecă, că limba de propunere să fie *deocamdată română și maghiară*.

La sosirea mea după câteva zile acasă învățătorul îmi istorisește divanul avut cu subinspectorul despre limba de propunere. Eu numai decât m'am pus și am scris inspectoratului în aceasta cauză și protestând

în contra procedurii subinspectorului, am lămurit așa cum trebuie, că limba de propunere în aceasta școală dela început a fost și este cea română, satisfăcându-se și dispozițiilor cuprinse în art. XXVII—1907. Urmează a fost, că la câteva zile mă trezesc, că mi-se trimite dela inspectorat planul pentru propunerea limbii maghiare în școlile cu *limba de propunere nemaghiară*. L-am primit pentru arhivul școlar, căci învățământul decurge pe baza planului de învățământ aprobat de conferința Episcopoească ținută în Blaj la 7 Sept. 1909, sub Nr. 6693 și de In. Minister de culte cu dt. 15 Ian. 1910 Nr. 144113/909.

Iată, pentruce am aflat de bine a comunica cazul istorisit: în imediată apropierea noastră o școală rom. cat., a cărei susținător e comuna biser. rom. cat. germană, până mai vre-o 2—3 ani avea ca limbă de propunere limba maternă germană. Azi e cea maghiară așa, că numai religiunea să mai propune în limba germană, dar catehetul trebuie să se folosească și de limba maghiară, căci elevii nu pricep catehismul german.

Acelaș subinspector vizitează de ani de zile și școala rom. cat. Ce și cum s'a declarat ca limbă de propunere cea maghiară în locul celei germane folosite de zeci de ani, poporul n'o știe, dar sbiară acum și face larmă pentru delăturarea pe neștiute a limbii sale materne din școala susținută cu sudoarea feței sale, însă acum e târziu. Subinspectoratul e vesel.

După acestea ca învățătură adaug: frații preoți ca președ. și directorii școlilor noastre să fie cu ochii în patru cu ocaziunea vizitelor din partea inspectorilor reg., la protocolul vizitațiunii să se deie și susceapă numai răspunsuri lămurite, protocoalele scrise cu ceruza — mulți inspectori așa le scriu — să nu le subscrie, ci să pretindă scrierea

FOIȚA.

Tablouri romane.

II. Spiritul creștin.

Liniste obositoare și tristă domnește pe străzile Romei. Nori negri de vifor întunecă bolta cerească... În orice moment te poți aștepta la erumperea unei furtuni. Luminările de pe străzi clipocesc și ele, ca și când s'ar fi urât și ele cu traiul uniform de până acum. Prin înălțimea văzduhurilor mii de frunze își poartă jocul demonic...

Acum, iată, se începe viforul, erumpe cu întreaga lui furie!

Furioasă privește mărețul spectacol al naturii Sabina, unica fică, tezaurul prețios al familiei Flaviu. Talia-i sveltă, fermecătoare poartă o haină sură de mătăasă, întreșută cu fire de purpură. Din frumosul și negrul ei păr suride un diamant.

Fruntea-i senină, ca marmora de albă și ferbinte și-o proptește de geamul rece. Stă așa dusă de gânduri pe calea unei vieți, care — după cum credea ea — ar putea fi și altcum întocmită. Îi vine în minte tatăl său. „Dece mă năcăjește oare? Dece îmi tulbură traiul cu nenorocitele-i planuri?

Cu tot prețul viește să mă mărite după păgânul Muciu, adjutantul lui Caesar... El nu știe, că inima mea — decând am auzit învățătura lui Petru — urește tot ce e păgân și palpitează numai pentru creștini.

Câtă iubire reiesă din cuvintele lui! Cât de convingătoare-i sunt argumentele! Îmi aduc bine aminte cum predică despre Hristos și despre fericire. Mă aflam din întâmplare cu una dintre prietenele mele și mergeam chiar spre For, când deodată vedem adunându-se o mulțime de popor.

Știam bine acum, că are să vorbească Petru, pentrucă numai pe el îl ascultă așa bucuros.

Stăturăm nițel și noi. Vorbea despre a doua persoană dumnezeiască, despre Isus, care și-a jertfit viața pentru mântuirea neamului omenesc voină să-l împace iar cu Dumnezeu, pe care l'a vătămat și deschizând iar porțile împărăției ceriului. — Ce bucuros mi-aș jertfi și eu viața! Ce bucurie mare-i a te putea umi cu Hristos!

Între astfel de împrejurări însă... O tată! Tată! de-ce ești așa de tiran față de mine?!

„Fericiti sunt cei săraci cu spiritul, fericiti sunt cei ce plâng“. Vorbea cu putere și cu foc despre aceste adevăruri evanghelice... prin cari fermecă atâtea inimi!... Cât de frumos apare din cuvintele lui deosebirea dintre Hristos și dintre modul de

cugetare al lumii... Lumea amăgitoare crede că suferința, e o nenorocire... plânsul o pedeapsă. Dar dumnezeescul Cuvânt, razele eternei Lumini scriu azi în suflete cu slove neperitoare: „Fericiti sunt cei-ce sufer pentru dreptate... fericiti sunt cei ce plâng“.

Atunci nu-mi puteam explica încă adevărătatea acestor cuvinte.

Nu-mi puteam încipui, cum pot fi fericiti ceice sufer, ceice plâng, când inima noastră să teme de suferințe; de lacrimi, când ea dorește atât de mult fericirea.

Chiar și între cei mai fervenți ascultători erau unii, cari ascultau cu neîncredere cuvintele înflăcărâte ale bătrânului; bătrânul însă nu-și retrase cuvintele, ci mai adause: „Fericiti sunt... pentrucă acelora este împărăția ceriurilor“.

Vorbea și despre iubire. „Iubiți și pe vrăjmașii voștri“. El a fost cel dintâi care a avut îndrăzneala să rotească în Roma atari cuvinte. Oamenii nu numai că nu iubeau pe dușmanii lor, dar chiar și binele-l răsplăteau cu rău.

Fii de regi câți și mai câți nu s'au răsculat în contra părinților lor, ca alunghându-i de pe tron, să concentreze în mâinile lor toată puterea și domnia. Nesfârșite lupte pe moarte pe viață erau între tată și fiu, între domnitori și între supușii lor disgrățiați, rupând astfel catena de flori a iubirii familiare și a aceleia prietenești... Îmbătați

acelora cu negreală, căci scrisoarea de ceruză peste câteva zile ca prin minune să prefacă în scrisoare de cerneală cu litere groase negre, ca păcatul de moarte, și indelebile, însă de un alt cuprins, de îți blastemi mintea din ziua vizitației inspectorului. Dar va fi înzădar. Mai sănătos lucru e, ca inspectorul să străpună senatului școlastic în copie protocolul suscept cu ocaziunea vizitației școlare, ca să fie depus în arhivul parohial, eventual să se poată la timp protesta în contra pornirilor nelegale ale inspectorilor regești.

Să fim dară cu luare aminte!

G. Muntean.
paroh-protop unit.

Correspondințe.

Țara Jiului.

(Continuare și fine).

Despre pocăiții din Vulcan, în legătură cu stările bisericii gr.-or. de aici, s'a mai scris în „Tel. Rom.“ și în „Românul“, însuș preotul gr.-cat. a ținut vara trecută conferințe speciale pentru pocăiți, la cererea unor credincioși: până acuma însă nu s'a luat în serios toată mișcarea. Se vede însă, că extremitățile nase extremități și cu cât mai decăzut e alocurea poporul, cu atât mai tare se înrădăcinează astfel de rătăcirii. Astfel și în țara noastră, ca în toate locurile cu aglomerație de muncitori*). Trebuie deci să ne

*) Ca picanterie amintesc, că matadorul pocăiților din Jiu e un fost cantor la biserica gr.-or. din Vulcan, azi servitor la institutul „Ardeleana“, filiala Petroșeni, a cărei conducere e aproape exclusiv în mâinile preoților din Jiu.

de atâta sânge omenesc se purtau cu o ură neîmpăcată față de cei ce le greșiau, ba chiar și față de cei pașnici și nevinovați.

Biata religiune păgână nu și-a dat cuvântul său de *veto* împotriva atâtor sălbătăciuni. Și nici nu putea să facă așa ceva, doar toate acele erau în consonanță deplină cu principiile ce le profesă, cu spiritul păgân. Cât de cu totul alta e credința creștină! Dacă se întâmplă de-ți greșește, de te vatămă semenul tău, religiunea creștină, geniul dragostii, nu-ți permite să-ți răsbuni, ci mai vărtos îți poruncește: să-l ierți și să-l iubești. Cuvinte de acestea trebuie să te miște.

O simt aceasta eu și o simte întreagă cetatea.

E de mirat, prin ce schimbări a trecut Roma păgână în urma cuvintelor, a învățaturii acestui bărbat simplu! Până acum tineri și bătrâni, mici și mari se tăvăleau în noroiul desfrâmurilor și nu se puteau ridică peste cultul poftelor senzuale. Vieța o considerau de un singur „azi“; nimeni nu se cugetă la „mâne“, la acel mâne, ce urmează după vieța.

Iar azi, azi ce vedem!? Tabloul se schimbă. Femeia romană atât de măgulită până acum, care desprețuia lucrul, care-și cercă fericirea în petreceri, în chefuri, aceea femeie romană azi e gata a exercia abnegarea de sine și a se ruga mult și ferbinte. După

punem pe lucru, ca diferitele erori, ca și aceasta, să nu se răspândească în poporul nostru, cu atât mai vărtos, că precum am observat, cauza lătirii pocăitizmului e lipsa propoveduirii cuvântului lui Dumnezeu.

*

În 13 l. c. s'a ținut sinodul protopopesc al districtului protopopesc al districtului Jiu în comuna Merișori. Se înțelege: fără exerciții spirituale și fără ceva momente deosebite, ceea ce se explică prin împrejurările actuale ale districtului. De interes general a fost adresa protopopiatelor Bogșei și Varadiei în cauza ridicării salarelor preoțești din fondul religios în rate lunare anticipative, cum și cererea ridicării întregirii congruale la 2400 cor. În dieceza Lugojului de vre-o 5 ani încoace multe chestii se lasă în grija sinodului diecezan, care a fost pus în prospect pururea „în timpul cel mai scurt“, dar până în timpul de față din motive altfel explicabile, nu s'a putut ține. Pagubă, că din împrejurarea aceasta sufer multe cauze, cum e și aceea a reuniunilor de femei (d. ex. cea din Petroșeni nu de mult înființată și acum desființată), apoi a contribuirii moralistilor la fondul de penzie cu cvote egale cu sistematicii, cu toate, că acest drept li-s'a asigurat în consistorul plenar din 29—30 Aprilie 1909 (circ. diec. nr. 1754—1909). Preoții se plâng, că pe când sinodul diecezan va hotărî să li-se primească contribuirea dorită, mulți nu vor mai fi în stare să suplinească restanța și li-se va lua și această speranță de a fi socotiți egali cu teologii sistematicii!

S'a mai pertractat chestia „Unirii“ constatându-se, că în acest district sunt numai 2 restanțe. Disertația nu s'a ținut; aceea de vre-o 2 ani a ieșit din modă.

Abia se poate închipui sinod mai oriental, (formalist, protocolist) ca al distric-

săvârșirea muncii sfinte se simte fericită. Nici avuțiile și îmbuibările, nici omagiile și complimentele nu i-au putut procura atâta fericire... și aceea ce îndeșert căută atâta timp, o află în *religiunea creștină*...

Ce bun e Dumnezeu! Când eră cât pe aci să cad și eu, când inima-mi obosise în lupta-i suprafirească, când zădarnic mă zbuciumam atâta timp... atunci îmi vine în cale bătrânul Apostol, ca prin dulcele-i și imbalzmatele-i cuvinte să împrăstie din inima-mi sdruncinată negrul nor al nemângâierii. El mi-a spus, că religia Nazarineanului purifică sufletul, și picură în inimă *picurii păcii și ai îndestulării*. Înțeleg așa de bine înțeleg, adevărul cuvintelor lui“.

Incep să plângă... Șiroaie de lacrimi îi brăzdau fața de zăpadă. Scoase din sân cruciulița de os și încep a se ruga.

Când se trezi din adâncă-i meditare. razele aurii ale soarelui se jucău zburdalnic cu părul negru al dragălașei Sabina.... Privi încă odată cruciulița și șopti: „Îți rămân credincioasă, dulce Isuse!“

Cu un an în urmă, în o săngeroasă persecuție a creștinilor o tineră și fermecătoare femeie suferă martiriu. Avea un singur păcat: îndrăznise a se numi creștină.

trad. E. G. Butuza.

tului Jiu în timpul din urmă! Unde preotul se poate prezenta în civil profan, unde precesile și punctele sinoadelor sunt atât de supuse cumpănelii private: acolo nime nu se poate plânge de lipsa liberalismului. Numai cât atari stări pot fi tolerate, dar nu sunt oglinda perfecției în biserica noastră!

N.

Sinoadele protopopești.

Tr. Cojocna.

În 14 l. crt. s'a ținut preoțimea tractului Cojocna obișnuitul sinod de primăvară, după ascultarea sf. Liturgii celebrate de protopopul districtului cu azistința alor 3 preoți, în decursul căreia s'au împărțit cu sf. Euharistie 120—30 credincioși. În prezența aproape a toți preoții, cari în butul vremii ploioase și a drumurilor stricate de ploaia multă ce s'a vărsat în zilele din urmă, a dovedit interesare exemplară față de afacerile comunei bisericesti.

Cu înțonarea cântării Împărate ceresc și cu călduroasele cuvinte de binevenire ale prezidentului își ia început sinodul, în care pe lângă pertractarea afacerilor curente oficioase s'au dezbătut și cauze ce trec peste marginile obișnuinței. S'a hotărît unanim a se ruga Preaveneratul Ordinariat Arhiepiscopesc să se întrepue la locurile competente pentru ca preoțimea să-și primească întregirea congruală anticipativă; la regularea nouă a congruei întregirea preoților noștri să se urce până la 2400 Cor. și respective 1600 și încă deodată cu a preoțimii acatolice, care să se ridice cu adausuri speciale din 5 în cinci ani. Pentru taxele solvinde la diferitele fonduri arhidiecezane și pentru contribuția de stat, comitatenză etc. preoțimea să se rebonifice. — În legătură cu hiperzelul învățătorilor în aplicarea legii școlare, sinodul a enunțat în principiu necesitatea instituirii unei controale severe arhidiecezane executabilă prin inspectorat bisericesc central, compus din oameni specialiști, din pedagogi cvalificați anume spre scopul acesta, cărora să le stea într'ajutor inspectorii auxiliari, ce vor fi a se alege dintre învățătorii cei mai buni ai tractelor protopopești. — Fondul cultului tractual — mulțămită chivernisirii bune — se apropie de 2000 cor.

Cu atențiune deosebită s'a luat la dezbateri minuțioasă o scrisoare a subprefectului dela Cluj din toamna anului trecut în dreptăță cătră Preaveneratul Consistor Mitropolitan din Blaj, în care numitul cărmăciu al administrației învinuia preoțimea și dăscălimea noastră de pe Câmpie, că nu poartă grijă destulă de trezvia poporului. Sinodul recunoaște necesitatea luptei celei mai aprige în privă alcoolului, dar cunoscând neeficacia nizuințelor curat morale față de raporturile favorabile patimei pornite spre beție adresează Preaveneratului Ordinariat Arhiepiscopesc o reprezentățiune în speranța, că prin împlinirea celor cuprinse în ea, lupta preoțimii va avea altă înfățoșare și desigur va fi încununată de izbândă.

Rap.

Din Shakespeare.

A fi aveva mare înseamnă a nu te împiedecă, decât de lucruri mari.

Spicuri.

Triumful ortodoxiei.

Fraza aceasta a avut multă trecere în timpul din urmă. După cazul mgrului René Villatte a stărnit mult rezonant mai ales în foile românești din regat și dela noi, ținem să spicuiem dintr-o foaie românească*, ce apare în nemijlocită apropiere de mitropolitul Atanasie Mironescu, cătră care se afirmă, că s'ar fi adresat celebrul „convertit“, spre a fi primit în legaturile bisericii românești neunite, următoarele:

„Când guvernul liber cugetătorilor, prezidat de Combes, a început lupta împotriva catolicismului din Franța, Combes spera, că va găsi câțiva episcopi, cari din interes bănesc, vor accepta legile lui, și va reuși să înșele poporul spunând, că nu luptă în contra creștinismului, ci numai în contra catolicismului.

Se știe însă, că nici un episcop francez nu s'a pretat la aceste planuri, deși li-s'au surprimat lefurile și au fost goniți din palatele episcopale.

S'a găsit însă un preot: l'abbé Villatte, care s'a pus la dispoziția lui Combes.

Lui Combes însă îi trebuia un arhieru, fiindcă se știe, că nu poate exista Biserica episcopală fără de arhieru. Villatte, din poftă de câștig și din ambiție deșartă, a găsit mijlocul: Cu banii liber cugetătorilor s'a dus în Siria, s'a făcut ortodox iacobit și a reușit să capete dela Sirienii iacobiți darul arhieriei și titlul de arhiepiscop.

Odată hirotonit a plecat din Siria, a sosit la Paris, s'a lăpădat de credința celor ce l-au hirotonit, a lăpădat ritul ortodox, s'a îmbrăcat în odăjdii de rit latin și s'a declarat singur șef al bisericii catolice franceze. Cu tot concursul guvernului liber cugetător, cu toate fondurile secrete, ce i-s'au pus la dispoziție de guvernul francez, în Franța nu l-a luat nimeni în serioasă.

Reviste și creștături.

O chestie gingașă. Iarăș s'au pornit svonorile în presa maghiară despre logodna ce s'ar pregăti între principesa română Elisabeta și prezumptivul nostru clironom Carol Francisc Iosif. Măcarcă se desmintise tot în presa maghiară de nenumărate ori. Și firește în legătură cu pacea româno-maghiară. Imperialistul „B. H.“ face pe naiul într-o dungă și pune glossa: „Pacea toți o doresc aci, dar chestia aceasta n'o poate influența nici un fel de ospăț, decât numai interesele de stat maghiar și de națiune“. Hm...

În același timp o altă foaie maghiară, care spumegă nu odată de patriotism, tratează chestia în merit la loc de frunte și adaugă acordul: „Că ce părere avem noi despre legătura ce se pregătește? Așa simțim și ne inspiră ceva, că încântătoare principesa Elisabeta, care, împotriva sângelui său străin, a știut

*) „România Creștină“.

cuceri pe români, ca regină ungară s'ar năzui din toată căldura inimei să cucerească și dragostea noastră... și pentru cazul acesta, de ce n'am primi-o și noi din inimă de regină ungară? Că s'a născut în România și că e principesa română? Pe noi aceasta nu ne poate atinge, doar maghiarul nici când n'a fost dușman României și națiunii române!“ Se susține apoi, tot de cătră presa maghiară, că în România s'ar ști deja și aceea, că guvernul unguresc împotriva încercărilor nereușite de până acuma, totuș încă n'a pierdut nădejdele. Se crede pe sigur, că la toamnă, încă înainte de sesiunile parlamentare, se va infăptui dorita pace, deoarece guvernul ungar va da românilor favoruri însemnate nu numai pe tărâmul cultural și economic, ci și pe cel politic.

Nu știm, căci nici nu se poate ști, de se va alege ceva, ori ba din labirintul de păreri, ce împresoară deja de luni de zile ca un zăbranic fermecat întreaga chestie gingașă; simțim numai atâta, că dragostea accentuată și căldura ei se apropie de noi, dar în așa măsură, încât ne vedem și azi, ca și mai înainte, cu aceleși rane de arsură... Neamțul, becșnic dela fire, cum e, ar observa: Was zu viel, — ist ungesund....

Noi? — Ce zicem noi? Noi, cari am știut așteptă, tăcuți, lungi veacuri de-arândul, suferind cu resignare palme de tot soiul pe fața oblojită, dela tătari pân' la samsari, noi tăcem cu tăcerea celui ce a tăcut odinioară la sinedriul lui Ana și Caiafa, — mărturisind și crezând în: *triumful așteptării*...

*

Acțiune frumoasă. Liberalul deputat belgian Barnich publică sub titlul „Cuceririle democrației creștinești“ interesante date în parizianul „Temps“ cu datul de 19 c. Barnich recunoaște, că catolicismul din Belgia a făcut uimitoare progrese pe tărâmul dezvoltării culturale, sociale și economice. Incepând din 1884, de când au ajuns catolicii la cârmă, — se țin puternic la suprafață.

Cu deosebire organizațiunile de muncitori ale creștinilor pronunțați, apasă din greu asupra grupărilor socialdemocratice. În 1910 au fost în Belgia 68.300 de muncitori socialiști organizați, pe când organizațiile creștinești, proaspett constituite, au deja 50.000 de membri. Din cele 2100 de reuniuni, câte sunt în Belgia, numărul celor so-

cialiste, liberale șcl. abia trece peste 166. Din 1889 încoace au ridicat acești creștini deja 46.000 de case pentru muncitorime pe lângă condiții foarte favorabile. De sine înțeles, că nici statul nu se cotește aci, când e vorba de sprijin. D. e. cu prilejul din urmă s'au votat în budget în vederea astor-fel de nevoie 8,700.000 franci.

Aceasta încă va să zică ceva...

Noutăți.

Monarhul la Pesta. Din Viena se telegrafiază, că Monarhul nostru va sosi în 2 Mai seara la gara apuseană din Pesta, pentru a petrece în țara noastră niște săptămâni.

Noul ambasador austro-ungar dela Vatican, Schönburg-Hartenstein, a fost primit de cătră Sf. Sa Pontificele Roman în audiență solemnă. Cu prilejul acesta și-a prezentat și literele credenționale preanale, primite dela Maiestatea Sa Francisc Iosif I. După vizitele obișnuite, ambasadorul a mers la biserica Sfântului Petru, unde s'a rugat la mormântul apostoliilor.

Procesul bibliotecii dela Agârbiciu. *) Cineva, de mine până în acest moment încă necunoscut, informând redacțiunea acestui ziar despre improcesuarea protului și învățătorului unit din Agârbiciu, pentru unele cărți pretinse agitatorice din biblioteca populară a numitei comune — fără de a aduce cel mai mic argument în Nr. 24 (al acestui ziar) din 6 Aprilie 1911, sub titlul de mai sus, acuză pe învățătorul neunit din Agârbiciu cu următoarele cuvinte: „Ceeace e mai grav și dureros în toată afacerea aceasta e, că procesul s'a pornit în urma arătării făcute de învățătorul neunit din Agârbiciu“. Fiind că în Agârbiciu, afară de subscrisul, alt învățător gr.-or. (neunit) nu este și fiindcă eu unul în toată chestia bibliotecii nu mă simt deloc vinovat: recerc pe acel domn, care ma acuzat pe mine, ca să iasă la iveală și să aducă argumente demne de crezut, pe baza cărora ma acuzat, și pe baza cărora crede a mă declara pe mine de vinovat. Agârbiciu în 19 Aprilie 1911. *Miron Racofan*, învățător gr.-or.

Hymen. Dr. Victor Deleu, Olivia Deleu născ. de Bărdosy, căsătoriți.

— *Silvia Aurelia Brățfălean* și *Onoriu Savu* și-au celebrat cununia Luni în 26 April st. n. în biserica gr.-cat. din Uifalău-român.

Biblioteca Academiei Române. În luna Martie 1910 s'au consultat 3105 volume și broșuri tipărite de către 1228 cetitori; 173 manuscripte, 882 documente, 387 cărți vechi (1508—1830) au fost comunicate la 222 cetitori. Colecțiunile Bibliotecii au sporit în această lună cu 405 volume și broșuri, 251 numere de reviste române, 163 reviste străine 11 volume manuscripte, 440 documente, 1365 foi volante, și un obiect de muzeu. Biblioteca e deschisă în fiecare zi de lucru pentru cărțile tipărite dela 8 dimineața până la 6 seara; pentru manuscripte și documente dela 8 la 12 și dela 1 la 6.

*) Pentru scrisoarea aceasta, pe care o publicăm întocmai, răspunde numai autorul semnat. — Red. „U.“

Minunea telegrafiei. În Franța de vre-o zece ani încoace fac minuni cu experimentări telegrafice doi bărbați isteți, afirmative patrioții: Pollák și Virág. Cu sistemul lor se pot transpune într-o oră câte 40,000—45,000 de cuvinte, pe când recordul telegrafiei noastre regulate nu atinge între aceleși împrejurări, decât cifra de 5000—6000. — Chiar și ce privește personalul amplotaților, e mai avantajos sistemul nou. — Lucrul alor 20 oficiali și 6 adjutanți îi implinesc la sistemul nou numai 2 oficiali și 13 adjutanți. Telegrammele se efectuează nu numai grabnic, ci se capătă și curat scrise așa, că se pot da imediat la tipar. Sârma se recere să fie de aramă ori de bronz. — În *Nizza s'a introdus deja în redacția dela Eclairneur*, unde în 20 minute se transpun deja 15000—16000 de cuvinte din Paris.

Biserică îngropată. În Petropavlovsc o mare lavină de zăpadă s'a urnit pe biserică — îngropându-o. Sunt trei morți și trei răniți. —

Concesiile contelui Tisa. Cetim în „Românul“, că „L'Independence Belge“ din Bruxelles primește din Budapesta o corespondență, în care se spune, că contele Ștefan Tisza vrea să dea Românilor dreptul de a vorbi limba română și să le aprobe prefecți și subprefecți din sânul nostru, al Românilor. Limbă oficială însă să rămână cea unguerească, pentru că sunt 14 milioane de Unguri (?) și numai șase milioane de naționalități (??). Cu chipul acesta pacea și liniștea se vor restabili în Ungaria. Trebuie notat, că aceeaș poveste cu aproape aceleși cuvinte a fost publicată de curând de ziarul francez „Liberté“. E clar deci, că știrea are aceeaș sursă în oficina unguerească.

69—79 după Hristos. Foile din Londra anunță, că niște lucrători, cari erau ocupați cu demolarea unei case vechi de lângă Sandlads pe insula Jersey, au aflat mai întâi o urnă mare plină cu bani de aur. Lângă aceasta au aflat apoi altă urnă, care deasemenea eră plină cu bani de aur și purtă pe ea monograma împăratului Vespasian. Un numismatic a evaluat prețul acestei descoperiri la 5 1/2 milioane coroane. Casa demolată se numea „Anciennette“ și fuse zidită încă în sec XIII. În timpul din urmă ea intrase în posesia unui anumit Rilay.

Una sută milioane. Imprumutul de 100,000,000 pe care l-a cerut Capitala țării noastre a sosit deja dela băncile franceze. — S'a elocot momentau spre fructificare la institutele financiare din Pesta.

Tutunul scumpit. De mult s'a vestit deja în M. K. D. că administrația monopoliei tutunului se pregătește să scumpească toate fabricatele de tutun. — Promisiunea aceasta se va îndeplini acum începând cu 1 Iunie.

Eva înțeleaptă. — Da. Au fost, sunt și vor mai fi eve înțelepte. Madam Curie ar fi trebuit să ocupe loc între nemuritorii dela Institute; afirmative numai preocupărilor retrograde ale Academiei franceze e a-se ascrie ignorarea dănssei. — În 1885 universitatea din Stokholm a imbiat cu catedră pe înțeleapta Sof. Kovalevszki. Și faptul a sârnit mare senzație! În Italia sora M. Agnesi deja la vrâstă de 15 ani pricepea 7 limbi, iar la 22 de ani s'a dovedit de un geniu matematician în așa măsură, încât papa Benedict XIV. a invitat-o la catedra de matematică dela universitatea din Bologna. — În acelaș timp, la aceea universitate a fost o genială fiziciană Laura Bassi, pe care însă cercetările științifice n'au împiedecat-o să cârmu-

iască și-o familie cu 12 copii, câți avea. — În Padua Elena Piscopia a propus filosofia. Madam Novelle d' Andrea dreptul bisericesc. Șapoi sumedenie de altele! Firește însă, eva tot evă rămâne. D. e. franceza Sofia Germaine a corespondat ani de-a rândul sub pseudonimul Leblance, cu marele matematician Gaus, despre probleme înalte. Ce va fi gândit întru sine înțeleptul Gaus, când a aflat, că harnicul seu tovarăș de idei e propriaminte — o evă înțeleaptă...

Ploaie de pietrii. Din Paris se telegrafiază, că plecând episcopul Baurox Duminec în trăsura la serviciu divin, în satul La Plume l-au pândit și l-au atacat cu pietrii. Birjarul a fost rănit și geamurile trăsorei sparte. Episcopului nu i-s'a întâmplat nimic.

Cremațiune interesantă. Abia în 16 Martie n. c. a fost ars cadavrul făimosului rege al siamiților, pe urma căruia au ramas cele șapte sute de văduve mai toamna trecută. Cadavrul, imbalzat, a fost expus luni întregi, păzindu-l o sentinelă solemnă. Zilnic se rugau în jurul lui preoți, iar femeii eucernice îi împodobiau urna de aur tot mereu cu flori de lotus. Lumini mirositoare și arbori răspândiau mireisme plăcute în văduh. În ziua cremațiunii s'a desfășurat o pompă extrem de mare. — Pe când soarele apunea, preoții între cântări jalnice i-au ridicat urna pe treptele uriașei piramide pregătite în decurs de mai multe luni, iar ajunși în vârf, au acoperit urna de aur, ca ochiul marelui norod privitor să nu vadă cum o preschimbă cu alta mai simplă, spre a o dimite apoi deodată cu întunerecul sării în marea de flacări.

Curs de Esperanto. În urma interesării intense a cercurilor comerciale Clubul Esperantiștilor din Cluj a pornit în 27 c. un nou curs de esperanto pe seama comercianților. Cursul se continuă Lunea și Joia seara dela 9—10 ore.

Carieră practică. Arhitectul de stat Chédanne, pe cât se vestește din Paris, și-a formulat pentru repararea unei streșine pe palatul ambasadorului francez un debit de 350.000 franci pe sarcina ministerului de externe. — 150.000 de franci a socotit numai pentru provizii de furnizare. — Incolo mai trage anual o leafă de 18000 franci. — Și tot mai trăește — încă n'a murit de foame!

Mort săgalnic. Oficerul B. Szilágyi umblând mai au toamna cu o luntriță pe Balaton, — talazurile rapid răsculate îi răsturnară luntrea, care în scurtă vreme s'a abătut goală pe la țârmuri. — O telegramă din Siófok a și dat știrea că numitul militar s'ar fi sinucis. — Acum vine o foaie din provincă și aduce știrea, că oficerul numit nu s'a sinucis, ci trăește muncind într'un birou advocațial. — La întrebările, ce i-s'au pus, nostimul individ a răspuns, cum a scăpat din primejdia spontană de pe Balaton, câte peripeții a îndurat, până ce în fine a ajuns în Pesta, iar de aici se gătește pentru America. La întrebarea apoi, că pentru ce n'a desmîntit sinuciderea a răspuns, că n'a voit, și că s'a bucurat, că nu-i știe nime, că trăește. Mă ascundeam — continuă — dinaintea oamenilor. Poate între alți oameni în America va fi mai bine. Și apoi — creditorii mei... N'am desmîntit vestea morții mele. Voiam să creadă că li-s'au perdut bani. Cel puțin se vor bucura, când odinioară totuși îi voi desplăti până în bănuțul de pe urmă...

Milioane. Teatrele, concertele, cinematografele șel. au incassat în Franța anul trecut 57 milioane de franci.

Profesorul Cantani, ingeniosul scrutător al boalei de zahăr (Diabet) a statorit următoarele: „Apa naturală amară *Francisc Iosif* își manifestă efectul nu numai ca mijloc ușor purgativ, ci îmbunătățește pas de pas funcționarea stomacului așa, încât suplinesește pe deplin apele de Karlsbad“. — Se află în farmacie și spîterii. — Direcțiunea de transport în Budapesta. (2)

Necrolog. † *Simion Pop*, protopop emerit. paroh gr-cat. al Lunei-de-Arieș, a adormit în Domnul Vineri în 21 April în anul al 67-lea al vieți în Luna-de-Arieș.

— † *Ioan Barbul de Glod*, fost paroh gr-cat. al Bărsăului-mare, ș. a., a adormit în Domnul în 25 April, în al 53-lea an al etății și al 29-lea al prețimei sale în Bărsăul-mare.

— † *Nicolae Marcu*, membru în comitetul de supraveghiere al institutului de credit și economii „Victoria“ din Arad, a repausat în Domnul în 25 April, în etate de 64 ani, în Arad.

— † *Ioan Rațiu de Nagylak*, a adormit în Domnul Duminecă în 23 April st. n. la 2 ore p. m. în anul 67-lea al vieți sale în Turda.

Odihnească în pace!

Onoratei direcțiuni a

„Asociației Esehiană de ajutorare reciprocă“

Timișoara.

Imi țin de datorință plăcută a exprima deosebită mulțumită, pentru plățirea corectă a sumei de asigurare devenită scadentă prin cazul de moarte cuprins în polița No. D/I—197. Timișoara la 14 Aprilie 1911.

Alexandru Popovici m. p. oficiant.

Înaintea noastră:

Szlavey George m. p.

Gruits Iefta m. p.

Posta Redacțiunii.

I. Tat. În nrul viitor.

R. B. B. Nu ne vine a crede ce ne spui. Nu cumva un „pater post filium“? — O a doua tragere pe sfoară?? Asurd și imposibil. În fine, mai ști? Unde conștiința are votul de pe urmă și e apreciată numai atunci, când e vorba despre etern uriciosul și golul „eu“, — acolo sunt toate cu putință. — Dar vii și treze vor fi inimile noastre...

E. G. B. in Bud. Au fost foarte nimerite. La revedere!

Beg. La inferiorități banale nu reflectăm!

Preoteasa. Ne-ai surprins. Și pentru ce țineti atâta la discreția, ce ni-o cereți? Am aveă mare lipsă să ne dați voe a face nițică lumină, căci pe aci sunt mari nedumeririle în jurul scrisorii DV. —

Pe-re. Fi mai selectiv întru toate. E și în interesul Dtale. — Asta și-o șoptim.

Dp. Din când în când mai abate-te. Corespondințele scurte, ai drept, se apreciază ori unde, fie ori câte. — Salutări!

Partea Literară.

Biserica ortodoxă și Româanismul.

Răspuns dlui Ion Mateiu.

de

Z. Păclișan.

(Continuare).

Monumente de artă de origine curat bisericească, a căror întemeietori sunt deci clerici, avem foarte puține. Macarie, autorul cronicei, întemeiază mănăstirea Râșca; un urmaș al său în episcopia Romanului, Nicanor, zidește mănăstirea Agapia. La începutul veacului următor, al XVII-lea, Anastasie Crimeza, fost și el episcop de Roman și în două rânduri metropolit al Moldovei, întemeiază frumoasa mănăstire Dragomirna. Dela călugării din Cernica avem mănăstirea Paserea. Petru Rareș reînnoește Voroneșul la sfatul mitropolitului Grigorie și tot la îndemnul lui se pare a fi zidit în Pobrata, restaurată mai târziu de episcopul de Roman Dosofteiu (1659—71). Gheorghe Movilă, alt episcop de Roman și în vre-o două rânduri

Mitropolit, întemeiază împreună cu frații săi Ieremie și Simion, mănăstirea Sucevița; Iacob I. al Moldovei își jertfește tot pentru restaurarea Putnei și lui i-se datorește, probabil, și restaurarea vechei mănăstiri dela Rădăuți. Dela prelații Munteniei ne-au rămas numai câteva bisericuțe fără însemnătate.

Meșterii — artiștii — erau cu deosebire Sași din Ardeal. Alexandru cel Bun s-a folosit de măestrii din Galiția, Ștefan cel Mare și Petru Rareș, aveau măestrii ardeleni. Aceștia au lucrat și la Argeșul lui Neagoe Basarab, pe când biserica de marmoră dela Dealu, ctitoria lui Radu cel Mare, a fost zidită de venețieni. Vasile Lupu s-a folosit pentru clădirile sale de armeni.¹⁾

Sculptură veche românească, cu caracter de adevărată artă nu avem, și dl Dobrescu vorbind în conferința dsale despre meritele bisericii ortodoxe în dezvoltarea sculpturii române, nu poate aduce alt exemplu, decât ușile dela intrarea bisericii Antim din București, sculptate de Antim Ivioreanul.

O muzică bisericească românească, de oare care însemnătate n-am avut și durere și acum, în anul Domnului 1911, suntem numai la începutul dezvoltării acestei arte.

Ce însemnătate poate avea în dezvoltarea culturii și în special a artei române scrisoarea frumoasă caligrafică alui Crimca și Antim Ivioreanul, cari au trăit, cel dintâiu în jumătatea primă a veacului al XVII-lea, iar al doilea a murit la 1716, într'un timp când meșteșugul tipografiei era destul de dezvoltat, nu înțeleg.

Deci, pe lângă cea mai mare bunăvoință și cu toate „dovezile“ dlui Mateiu copiate din conferința dlui Dobrescu, sunt silit să afirm din nou, că rolul bisericii ortodoxe în dezvoltarea artei noastre naționale e foarte mic.

VIII.

Ca să-mi dovedească, că anul 1700, anul Unirii cu biserica dreptcredincioasă a Romei, a fost un an fatal, dl Mateiu zice: „Șincal vorbind despre Unire se întrebă: iar noi Români, abstrăgând dela clerul unit, care de asemenea era socotit numai ca a cincea roată la car, ce folos am avut din toate acestea?“ Cuvintele acestea le scrie Șincal — dl Mateiu nu o spune — în cronica Românilor la anul 1699 și nu se referesc la sfânta Unire — cum afirmă dl Mateiu — ci la dispozițiile cuprinse în diplomele din 16 Februar și 5 Septembrie 1699. La pag. 186—188 (vol. III. ed. I.) Șincal reproduce în întregime diploma din 16 Februar, iar la pag. 189 cuprinsul celor cinci puncte din diploma a doua și imediat după punctul al cincilea serie cuvintele citate de dl Mateiu, cari e evident, că nu se poate referi la Unire și la dispozițiile din diplomele amintite. Obiecțiunea aceasta a fost adusă contra Unirii și de dl N. Densușianu în vestita sa cercetare critică pag. 38 și a fost îndată combătută de Bunea în volumul al doilea al „Chestiunilor din dreptul și istoria bisericii române unite“ pag. 194.

Cele opt cuvinte reproduce din Petru Maior nu spun nimic.

(Va urma).

Loc deschis.

Mulțumită publică.

La mulțumita publică dată de comitetul bisericii s. George din Ocna-Dejului, se mai adaug următoarele:

A. Bogdan paroh gr.-cat. Portelek colectat cor. 20, Vasiliu L. Pop paroh Sengeorgiul de Mesesiu c. 2, V. Barna paroh Jidvei colecta c. 250, V. Nechiti preot Marosborgó c. 2 I. Hangan c. 1 iar dela credincioși a colectat c. 437 I. Bulbuc preot Oláh-németi colecta c. 5 N. Socol preot Galospetri colecta c. 230, C. Demian protopop gr. or. Bereczk colecta c. 2, G. Nistor paroh Boziaș colecta c. 2 I. Barb paroh gr.-cat. Oláhahida a colectat și anume: parohia c. 1060, iar Z. Rațiu c. 1. N. Zugrav preot Urikány c. 3, O. Stefan paroh și soția Roza, c. 160 I. Simion c. 1 toți din Nagyalmas. L. Maior protopop-paroh Chilioar c. 1 și a colectat dela Maris Maior n. Hosszú, Vád. N. Vaida, F. Vaida, I. Lup inv, C. Alexa, C. Vas. V. Mitru toți câte 1 cor. iar dela mai mulți credincioși c. 374, Polgári Bank részvénytársaság Dés c. 5. Riureana inst. de credit și economii Kápolnokmouostor c. 10 V. Timoteiu preot gr.-cat. din averea s. biserici din Chilia (Paczafalu) c. 2. Kereskedelmi Bank részvénytársaság Dés c. 30 Isvorul reun. de impr. și păstr. Sângeorgiul român c. 5, iar I. Marcu secretar la Isvorul c. 1. G. Rus preot Sajóudvarhely colectat dela popor c. 1230, I. Borza proprietar Alba-Iulia c. 2, iar A. Oarga, I. Cociș, A. Deimian câte o cor. V. Pop protopop-preot a colectat dela poporul din Oarta de jos c. 10 S. Nicolau preot Almakerek colectat c. 2. Prin I. Groze preot Felső-Sebes (com. Bistrița-Năsăud) a colectat cu mult zel și bunăvoință și anume: I. Oltean și soția Sofia c. 10, Melian G. I. Pavel. M. Manoila, M. Ionica M. Ilie, M. Victor, M. Paraschiva câte 1 cor. S. Indrei c. 120, M. I. recte Toma I. Vasile c. 2. Melian Alesandru I. Eftenie c. 140 O. Palagie, S. Iacob, M. Ioan I. Simion, G. Teodor câte 1 cor. M. Vasile inv. c. 2, dela mai mulți credincioși c. 260, Simionca V. Cirilescu, O. Alexandru, Melian Vasile I. Grigore câte 1 cor. A. Gavril c. 2, Marga Ion I. George c. 1. O. Ion cătana c. 160, Pasc Ionica Ipatescu, Ol. Fironica I. Alexandru, O. Lazar, S. Timoftei, O. Maftei, C. Ileana n. Pogăcian câte 1 cor. O. Vasile și Nastasia, c. 2, O. Todosie a Nechiti c. 1, N. N. c. 220 O. Eusebiu c. 2, V. Gusicillă preot gr.-cat. Posiorta 1 cor., Gusicilla Carolina c. 2, iar dela credincioși a colectat cor. 320. Suma totală: c. 57348.

Ocna-Dejului la 29 Martie 1911.

Iacob Marga,
preot gr.-cat.

Niculaie Giurgian,
curator primar.

BIBLIOGRAFIE.

A aparut:

Cultura Creștină, cu următorul sumar: Dr. Petru Hetcon: Calea culturii creștine. — Dr. Iacob Radu: Fragmente din luptele și suferințele Bisericii române (Art. fin.). Zapletal—Lucaci: Câteva dintre problemele exegezei Testamentului Vechiu (Art. fin.) — Dr. Nicolae Brânzeu: Administrarea oficiului parohial (III). — Cronică. — Telefon.

Proprietar-editor: Aurel C. Domșa.
Redactor responsabil: Augustin Gruția

Publicațiune.

„Frații Bratu“, arândatori ai domeniului Șuluțan din Vidraseu, au de vândut 250 de oi fătate, rasă hârsană, soiul ales, din o turmă de 500 oi fătate. Oile de vânzare nu se aleg cele mai puțin frumoase din turmă, ci se împart în 2 părți, lăsându-i-se cumpărătorului dreptul de a-și alege.

Doritorii de a cumpăra să poftescă la fața locului în Vidraseu (Vidrászeg) u. p. și stațiune de tren „Nyárádtó, comitatul Târnavei mici.

(45) 1—1

Concurs.

Intreprinzătorii cari doresc de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Chilioara (Szilágykirva) cott. Szilágy protopopiatul Oarței dieceza Gherla, prin aceasta se recească să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cautiunea recerută la oficiul parohial gr. cat. din Chilioara (u. p. Diosad) cel mult până la 26 Maiu 1911 la 2 ore d. a.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerațiune.

Condițiunile de edificare se pot vedea și studia zilnic la oficiul parohial, din preliminarul și planul aprobat de preaveneratul Consistor din Gherla cu dto 5 Aprilie Nr. 2984—911.

Licitațiunea publică minuendă se va ținea la 1 Iunie st. n. a. e. la 2 ore d. a., prețul de strigare e 11 mii de coroane.

Comuna bisericească se mai deobligă a purta materialul la fața locului precum și a liferă gratis 20 stânjini de piatră.

E de-a se zidi sala de învățământ de 12 m. lungă și 630 m. lată, 380 înaltă. Două chilii, culină, cămară și antișambă după cum sunt luate în plan.

Chilioara, la 19 Aprilie 1911. Din încredințarea comitetului:

Leone Maior
preot gr.-cat.

Sabo Iacob
curator-prim.

(44) 1—1

8 zile de probă.

Nu cumpărați orologiu până nu l-ați probat. La comanda fiecui spedez eu un orologiu pentru Domni veritabil de aur 14 karate cu coperiș dublu, pentru prețul de 20 Cor. — La comandă sunt a se aceluze numai 10 Coroane (s'au se pot lua și rambursă) iar după timpul de probă (8 zile) este a se plăti restul. Pentru umblatul bun garanție 3 ani.

Ioh. Weiner,

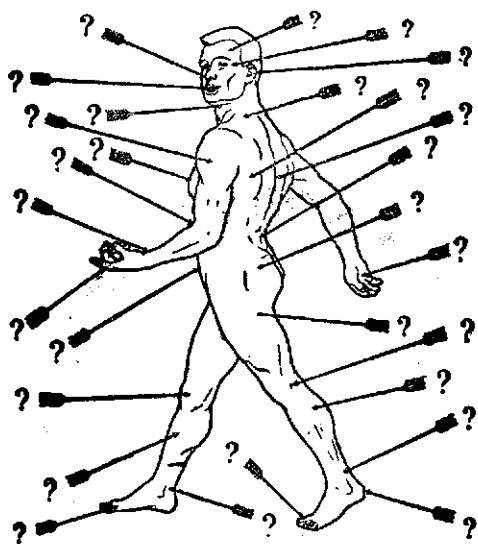
Viena XIX/1 Boschstrasse, 2/7.

(41) 3—6

¹⁾ Ioga: Negoțul și meșteșugul în trecutul românesc. București 1906, passim.

Te săgetează?

(Al dureri?)

Folosește Elsafluidul lui Feller și Elsa-hapurile lui Feller, a căror singur producător este EUGEN V. FELLER, farmacist de curte, Stubica, Centrale Nr. 122 (Zágrábmege).

I. Elsafluidul lui Feller e, după experiențele noastre, liniștitor de dureri, vindecător, înțe-tează durerile, repede și sigur vindecă: reumă (spure), slăbire de nervi, junghieri în coaste, influența, dureri de cap, de dinți, de spate, amorteală, durere de ochi, migrenă, și multe alte morburii aceluși nepomenite! Fluidul Elsa alui Feller e folosit cu efect fără păreche la răgușală, catar, dureri de piept și gât, și morburii prevenite din curent ori răceală. Veritabil e numai dacă pe sticlă este numele „Feller”. 12 sticle mici sau 6 duble ori 2 speciale, K. 5, franco.

II. Mai departe dorim a Vă aduce la cunoștință, că lumea folosește cu efect distinct și sigur Elsa-hapurile-Rebarbara purgative alui Feller, contra durerilor de stomac, sgârșiri, lipsă de poftă, arsuri de fiere, greață, amețeală, răgăeli, haemoroide și alte conturbări de mistuire. — 6 cutii franco cu 4 coroane. — Să ne ferim însă de imitațiuni și la comanda să adresăm acurat așa: (92) 25-30

Eugen V. Feller, apotecar

Stubica Centrale 122 (comit. Zágrab).

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni

în **Budapesta.**

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocusuale, administrative și comerciale; mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortisaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarendări de bunuri, mașini, motoare și alte rechisite economice; finanțez parcelări de moșii; esoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școli și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt pe lângă taxe moderate și anticipație pentru corespondență.

Dr. Constantin Manea
advocat dipl.

VIII. Aggteleki u. 10. I. 7. Telefon: 171—27
(31) 7—52

Picurile de stomac ale lui BRÁDY

provădute cu marca de scutință: Vergură Maria de Mariaczell, în decurs de 30. de ani într'atăt s'au răspândit încât nici într'o casă nu pot lipsi. Cu neajuns efect se folosesc aceste picuri în contra stricării stomacului, a arsurii de stomac, a incuierii scaunului, sgârșului de stomac și cap, a vomării, insomniei, anemiei ș. a.

Se află de vânzare în toate farmaciile: 1 sticlă mare cor. 1-60 sticlă mică 90 fil. Pentru 6 sticle Cor. 5-40, 3 sticle mari Cor. 4-80 dacă se trimite banii înainte, le expediază franco:

farmacia BRÁDY K.
a „Magyar Királyhöz” Bécs
I, Fleischmarkt 2., Depot 5.

Să fim atenți la marca de scutință, care reprezintă pe Vergură Maria de Mariaczell, precum și la pachetarea roșie și a subscrierii care este copia celei de pe chipul aceluși alăturat

(3) 16—25

Cadoul de sărbători!

Admirabilul tableu

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 2:20 cor.

Carte de citire maghiară, pentru clasele: V. și VI. a școlii primare cu limba de propunere română, de *Ioan F. Negrușiu și Petru Ungurean.* Carte aprobată pentru școlile primare prin ordinul ministerial Nr. 5,9421—1910.

Scăldătoarea—Felix.

Loc de cură de iarnă și de vară (lângă Oradea-mare).

Deschisă peste anul întreg.

Izvorul cel mai bogat din Europa în apă caldă sulfurată, căldura apei 49 gr. C. în cantitate de 17 milioane litri la zi.

Contra podagrei, reumei, ischiei, asudării și morburilor femeiești.

În anul 1909 au părăsit izvoarele vindecătoare a scăldătorii Felix recreați și însănătoșiți 9200 bolnavi. Are băi de vană, glod, mor și acid carbonice, 250 chilli comode și plăcute pentru oaspeți, mai departe are sale pentru conversat, pian și cetit, hotelurile excelente, muzică stabilă țigănească de primul rang, Dumineca muzică militară; spațiu de tenis, căi de plimbare îngrijite, parc și brădet 400 jugăre. Din 1 Mai comunică zilnic 16 trenuri cu gara scăldătoarei Felix.

Postă, telegraf și telefon interurban.

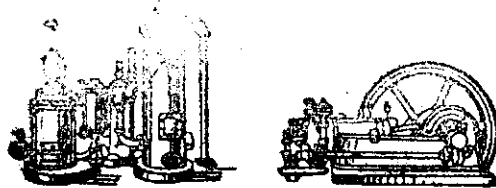
Taxă de cură și de muzică nu este. Direcțiunea trimite la cerere prospecte gratis. (39) 4—15

Kalmár & Engel

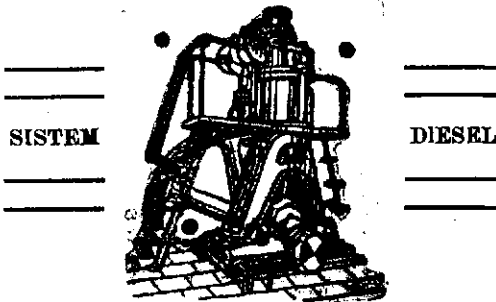
fabrică de mașini și motoară

Depozit și birou: V., Lipótring 22. ||||| Fabrică: VI., Úteggasse 19. BUDAPEST

Renomit! Original! „Benz“!

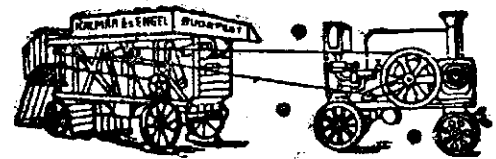
Motor-Sugător de gaz. — Mânareacea mai ieftină din prezent. „Benz“-Motor cu oleiu crud.

SISTEM

DIESEL

Recunoscut cel mai bun fabricat. Recomandă garniturile sale de imblătit, Locomobile cu Benzin, cari sunt construcțiunea cea mai simplă.

Garanție deplină. Condițiuni de plată favorabile. Preliminare de prețuri și Prețcurente gratis și franco. (101) 20—26

Cheag.

Fiind la lăptării cerința principală ca cheagul să fie bun și curat, după experimentare de mai mulți ani mi-a succes a aduce în comerț un extract de cheag bun și sigur.

La pregătirea cașului din lapte de oaie este de lipsă de următoarea cantitate:

O lingură de supă, din acest cheag la 28° R. sau 35° C. încheagă 100 litri de lapte.

Indrumări mai detaiate se adaugă la vânzare.

- 1 sticlă de 1 kgr. Cor. 4-20 fil.
- 1 „ „ 1/2 „ „ 2-10 fil.
- 1 „ „ 100 gr. „ —60 „
- 1 „ „ 50 „ „ —40 „

Comandele prin postă se efeptuesc dacă prețul indicat mai sus se anticipează și se mai adaug 80 fil. pentru spese de postă.

Carol Schieszl,

farmacist

Blaj—Balázsfalva.

Cheagul cu prețurile de mai sus se mai află și la farmacia lui **Victor Schieszl** din *Zsidve* (Jidveju) și la filiala din *Küküllővár* (Cetatea-de-baltă).

(35) 8—?

Sprîjiniți industria română!

PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria

EUGEN NICOLA

Blaj—Balázsfalva.

Subscribul recomand celea mai practice **pluguri și mașini economice**. In depozitul meu se află **totdeauna gata** celea mai renumite **motoare de benzin, locomobile și garnituri complete pentru imblătit cu motor**. Motoare de benzin stabile, motoare pentru gaz sugativ. Mori de măcinat și tot felul de mașini economice, pe cari le vând cu

prețuri moderate și condițiuni de plată favorabile. In rate.

== Cea mai mare garanță. ==

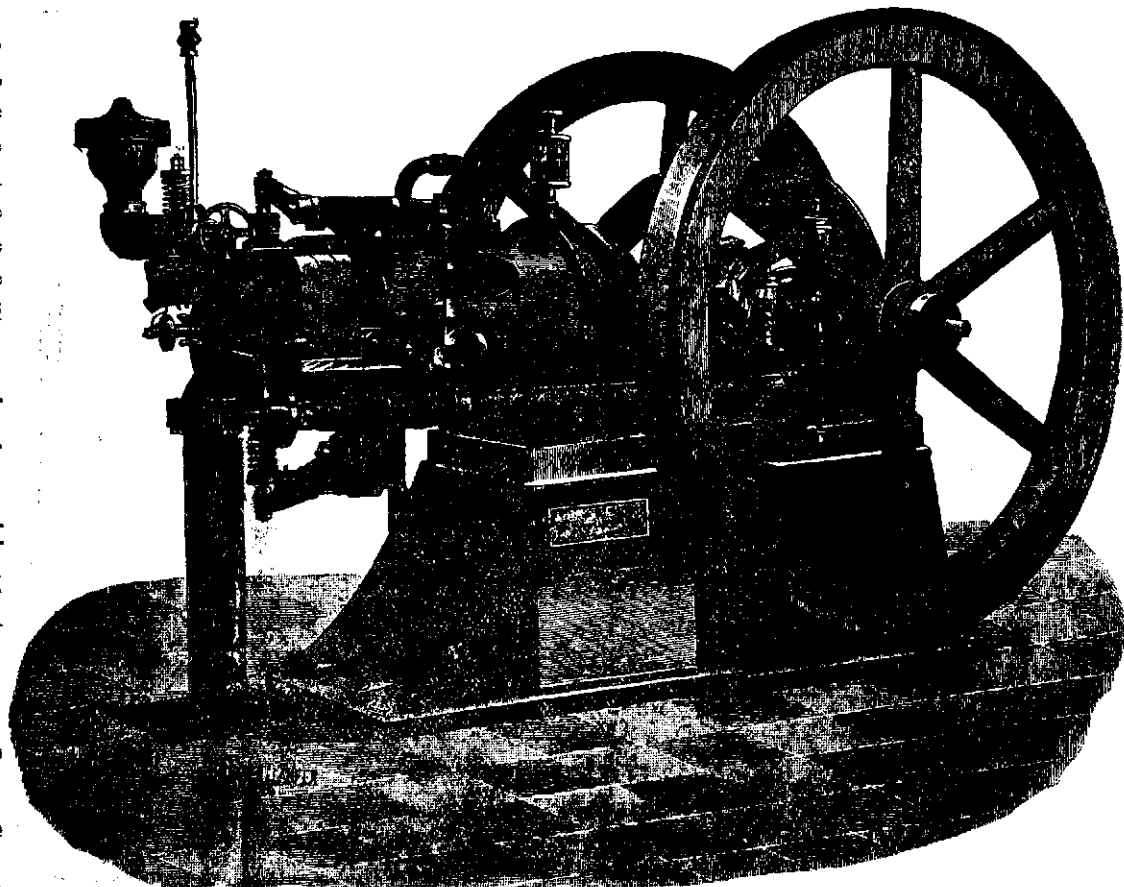
Nime să nu-și cumpere pluguri sau mașini economice până nu ceară la firma

Eugen Nicola

prima fabrică română de mașini
in Blaj—Balázsfalva.

Deslușiri și informațiuni se dau gratis.

(38) 5-52

Sprîjiniți industria română!

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

== SIBIU ==

Strada Cisnădiei 5. Strada Cisnădiei 5.

recomandă

☞ Asigurări împotriva focului ☜

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

☛ Asigurări pe viață ☚

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu plătire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. poporale pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168-13
Capitale asigurate pe viață achitate		4,571,035-51
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045,412-==
	viață	10,847,132-==
Fonduri de întemeiere și de rezervă		2,309,387-==

☛ Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții. ☚

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(26) 21-52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătorii de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

in Timișoara-Fabric

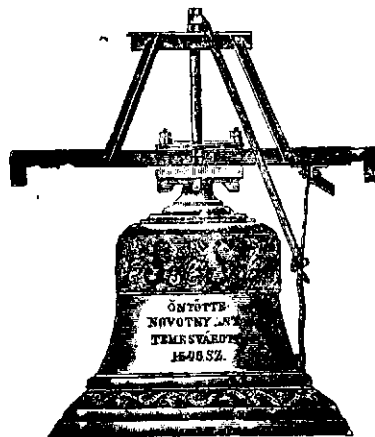
27) 21-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință in ori ce parte. îndată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

→ clopotele gaurite ←

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute in partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal in tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de toaca de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.